

Förslag till ändrade havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet: Synpunkter från Svenskt Friluftsliv

Inledning

Svenskt Friluftsliv tackar för möjligheten att bidra med inspel till förslagen om ändrade havsplaner i Sverige och vill ge en eloge till myndigheten för en gedigen utredning. Svenskt Friluftsliv är en paraplyorganisation för 28 ideella friluftsföreningar med 7000 enskilda föreningar i Sverige som tillsammans har närmare 2 miljoner medlemskap, varav 350 000 är barn och ungdomar. Svenskt Friluftsliv företräder de ideella friluftsföreningarna i Sverige och är talesperson gentemot regering, riksdag och myndigheter i friluftsfrågor. Friluftsföreningarnas verksamheter når dessutom en stor del av befolkningen varje år genom aktiviteter riktade till allmänheten – aktiviteter som inte kräver medlemskap. Ett stort antal av våra medlemsorganisationer är beroende av och använder de "blå miljöerna" för sin verksamhet.

Betydelsen av havsmiljöer för friluftsliv, ekonomi och folkhälsa

För oss och merparten av våra 28 medlemsorganisationer är vattenmiljöerna i Sverige viktiga för att kunna bedriva friluftsliv, locka folk ut i naturen och bidra till en god folkhälsoutveckling och en meningsfull fritid för alla åldrar. Betydelsen av vattenmiljöer inbegriper naturligtvis även havs- och skärgårdsmiljöer och påverkas av myndigheters planering. Havsplaneringen i Sverige ska beakta näringspolitiska, miljömässiga och sociala samhällsmål. Havsplaneringen i Sverige påverkar inte enbart miljö och ekosystem, utan även förutsättningarna till friluftsliv och naturturism. Det anges i förslaget om nya havsplaner att planeringen ska ta stor hänsyn till ekosystemens värden och att maritima verksamheter ska vara förenliga med god miljöstatus. Denna hänsyn gynnar generellt även friluftslivet och naturturismen i Sverige eftersom friluftsliv är beroende av en hållbar och välmående natur, orörda kustmiljöer och livskraftiga fiskbestånd. I detta sammanhang är det också viktigt att lyfta fram att friluftslivet även bidrar till såväl en god utveckling av folkhälsan och samhällsekonomi som besöksnäring och meningsfull fritid i befolkningen. Friluftslivet bidrar med 231 miljarder kr per år till den svenska ekonomin (Svenskt Friluftsliv, 2023), och då är inte utländska besökares utgifter för friluftsliv och naturturism medräknade. Det organiserade friluftslivet bidrar till att främja fysisk aktivitet och minska stillasittandet i befolkningen. Stillasittande orsakar mycket stora kostnader för samhället varje år, troligen hela 90 miljarder kr oberoende av kostnaderna för övervikt och fetma som

uppgår till 125 miljarder kr (Folkhälsomyndigheten, 2024). Vattenmiljöer inklusive havsmiljöerna bidrar även till betydande ekosystemtjänster. Flera studier visar att friskare hav med goda fiskbestånd är värt ca 200 miljarder kr per år i Sverige genom betydande ekosystemtjänster.

Förslag gällande havsplaneringen

Vi uppfattar att den huvudsakliga frågan i förslaget rör etableringen av vindkraftparker till havs och att en av konsekvenserna vid etableringen är att den storskaliga trålningen av fisk inte längre går att genomföra i de utpekade områdena. Svenskt Friluftsliv är positiva till etableringen av dessa vindkraftparker så länge den visuella störningen från land begränsas och metoder för att minska störningen på fågellivet och fiskpopulationer införs. Vi är inga experter på visuella störningar, men rent spontant, efter att ha granskat föreliggande utredning, känns det som att ett avstånd på minst 15 - 20 km från land är att föredra för att den visuella störningen ska vara så liten som möjligt för så många som möjligt som vistas på land eller i närheten av land. För friluftslivet är de kustnära områdena som är viktigast och där flest människor idkar friluftsliv. Vi är också positiva till att begränsa trålningen i vatten på svensk mark och anslutande vattenområden.

Utan en välmående och hållbar utveckling av naturen, miljön och samhället finns inte förutsättningarna för ett välmående och hållbart friluftsliv i Sverige. Satsningen på vindkraft i Sverige som en del i den gröna omställningen är därmed en viktig fråga även för friluftslivet. Svenskt Friluftsliv anser att skydd från trålning i marina skyddade områden och i svenska vatten är av stor vikt för att fiskbeståndet ska återhämta sig längs Sveriges kuster. Trålningen påverkar förvisso inte människors förutsättningar att vara i naturen direkt, men har desto större påverkan indirekt genom att det utarmar fiskbestånden i haven och i kustområden. Detta försämrar den biologiska mångfalden i naturen generellt och påverkar fritids- och sportfisket negativt specifikt. Utan livskraftiga fiskbestånd generellt, och i kustområden specifikt, slås benen undan för såväl sport- som fritidsfiske i Sverige – aktiviteter som utövas av över 1 miljon människor per år. Antalet fiskedagar om man räknar uppgår till ofattbara 11 miljoner årligen. Ett välmående fiskbestånd är också helt avgörande för nationella mål om levande hav och ökad biologisk mångfald. Införandet av nya havsplaner i Sverige med satsningar på vindkraftverk, med "naturliga orsaker" till begränsningar av trålfisket, borde innebära att Havs- och vattenmyndigheten borde ha goda möjligheter att även lägga förslag på att flytta ut trålgränsen till 4 mil från land. Vi är medvetna om att detta är en fråga som ytterst beslutas på EU-nivå. Myndigheten borde också ha en chans att i förslaget och i tillhörande skrivelser tydligare skilja mellan storskaligt fiske baserat på trålning, småskaligt yrkesfiske och det ännu mera småskaligare fritids- och sportfisket, där de två sistnämnda sker med betydligt lägre miljöpåverkan än

**Svenskt
Friluftsliv**

Svenskt Friluftsliv
Johannesfredsgatan 7
168 69 Bromma
info@svensktfriluftsliv.se
svensktfriluftsliv.se

den förstnämnda. Etableringen av vindkraftparker till havs, enligt något av förslagen i föreliggande förslag till nya havsplaner, skulle vara positiv för såväl det småskaliga yrkesfisket som för fritids- och sportfisket i Sverige, så länge lämpliga åtgärder vidtages för att minska påverkan på fisk och fåglar samt begränsa visuella störningar för människor.

Vid pennan den 29 augusti 2024,

Johan Faskunger

Sakkunnig, Svenskt Friluftsliv

Johan.faskunger@svensktfriluftsliv.se

070-272 33 99